Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luotsauslain muuttamisesta

Liikenne- ja viestintävaliokunta 29.11.2018

Mira Karppanen ja Tero Jokilehto

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Nykytilanne

- Luotsauksella parannetaan merenkulun turvallisuutta.
- Luotsauksesta säädetään luotsauslaissa (940/2003). Lain lähtökohtana on, että luotsi hoitaa tehtäviään fyysisesti aluksessa.
- Aluksen päällikkö vastaa aluksen ohjailusta ja luotsi toimii päällikön neuvonantajana.
- Tietynlaisilla aluksilla on velvollisuus käyttää luotsia luotsattaviksi väyliksi merkityillä alueilla Suomen vesialueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella.
  - Liikenteen turvallisuusvirasto (1.1.2019 alkaen Liikenne- ja viestintävirasto) voi myöntää vapautuksia luotsinkäyttövelvollisuudesta tietyin perustein.
- Luotsauspalveluja saa Suomessa tarjota vain valtionyhtiö Finnpilot Pilotage Oy.

Esityksen tausta ja valmistelu

- Etäluotsauksella (uusien teknologioiden ja automaation kokeilemisella) voidaan parantaa luotsauksen turvallisuutta ja tuottavuutta.
- Muiden esitettävien muutosten taustalla erityisesti byrokratian vähentäminen ja luotsaustoiminnan sujuvoittaminen.
- Esitys on ollut lausunnoilla maaliskuussa sekä elo-syyskuussa 2018. Lausunnoissa esitykseen on suhtauduttu pääosin myönteisesti.
- Hallitus antoi esityksen eduskunnalle 8.11.2018.
- Lain esitetään tulevan voimaan mahdollisimman pian.

Etäluotsauksen toteuttaminen

- Etäluotsaus olisi alkuvaiheessa pienimuotoista kokeiluluonteista toimintaa. Käytettävää toimintamallia ei määriteltäisi laissa.
- Etäluotsaus edellyttäisi lupaa
  - Liikenne- ja viestintävirasto myöntää
  - Lupa määräaikainen (max 5 v.)
  - Lupahakemuksessa kuvattava mm. menetelmät ja tekniikka
  - Luvassa määrätään mm. etäluotsauksen väylät ja alukset
  - Lupaa voidaan muuttaa tai se voidaan peruuttaa
- Aluksen päällikkö voi kieltäytyä etäluotsauksesta, eikä tämä saa vaikuttaa luotsin saantiin alukselle

Etäluotsausta koskevat tiedot ja vastuut

- Varsinkin alkuvaiheessa etäluotsauksella selvitettäisiin uusien teknologioiden ja tiedon laajempaa hyödyntämistä luotsaustoiminnassa.
- Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto, Ilmatieteen laitos ja alusliikennepalvelun (VTS) tarjoaja saavat luovuttaa luotsausyhtiölle ja muille etäluotsaukseen osallistuville toimijoille salassapitosäännösten ja liikesalaisuuden estämättä etäluotsausta koskevia tietoja.
- Luotsausyhtiön ja muiden etäluotsaukseen osallistuvien toimijoiden on vastaavasti toimitettava Liikenne- ja viestintävirastolle tietoja.
- Etäluotsauksessa luotsausyhtiön, satamahallinnon, luotsin ja päällikön vastuut vastaavat perinteistä luotsausta.
  - Etäluotsauksen toteuttamistapa saattaa kuitenkin rajoittaa luotsin mahdollisuuksia toteuttaa tehtäviään ja siten myös vastuita.
  - Luotsia ei myöskään voida pitää vastuussa esimerkiksi teknisen häiriön tai viestintäyhteyksien katkeamisen johdosta aiheutuvasta tilanteesta, jossa luotsi ei teknisen vian vuoksi voi hoitaa tehtäviään.

Muut ehdotukset

- Säädettäisiin tilapäisestä luotsipaikasta, missä luotsi voisi nousta alukseen tai poistua siltä
  - Nykyisin poikkeaminen varsinaisesta luotsipaikasta edellyttää ilmoitusta alusliikennepalvelulle (VTS)
  - Tilapäistä luotsipaikkaa haettaisiin olosuhteiden vuoksi (esim. hankala jäätilanne)
  - Tilapäisestä luotsipaikasta päättäisi Liikenne- ja viestintävirasto
- Nykyisin Liikenteen turvallisuusvirasto (1.1.2019 alkaen Liikenne- ja viestintävirasto) voi hakemuksesta vapauttaa luotsinkäyttövelvollisuudesta esim. Puolustusvoimien harjoituksiin osallistuvia ulkomaisia valtionaluksia
  - Ehdotetaan samaa oikeutta myös Puolustusvoimille.
- Luotsausyhtiölle velvoite varmistaa luotsiensa ohjauskirjojen voimassaolo
  - Yhtiö saisi luotsin ohjauskirjoja koskevat tiedot suoraan viranomaiselta työntekijän sijaan